

Utbildningsinspektion i Björnaskolan förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Björnaskolan den 26–29 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Björnaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Björnaskolan intervjuades rektorn, lärare, övrig personal, elevhälsoteamet, elever, elevrådet och föräldrarådet samt föräldrar med barn i olika årskurser. Dessutom deltog inspektörerna i ett personalmöte och samtalade då även med skolområdeschefen. Inspektörerna besökte lektioner i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön, spontana samtal och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Skolan/verksamheten	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	26
Skolbarnsomsorg	37
Förskoleklass	7
Grundskola	227
Obligatorisk särskola	2

Efter en omorganisation tillhör nu Björnaskolan, tillsammans med åtta andra skolor och förskolor, Gideälvens skolområde. Skolan har sedan höstterminen 2006 en rektor som tidigare varit både biträdande rektor och lärare vid skolan.

Björnaskolan består av två byggnader. Den ena rymmer förskola, förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Lokalerna är ljusa, trivsamma och stimulerande och medger dessutom varierade arbetsformer.

Årskurserna 7–9 har de flesta av sina lektioner i ett gammalt skolhus. Till årskurs 7 kommer elever från tre angränsande skolor, Trehörningssjö, Gideå och Hemling. Inför årskurs 7 blandas elever från alla skolor i de nya klasserna. De flesta eleverna åker skolskjuts, vilket gör att skoldagarna blir långa för många elever.

De yngre eleverna är indelade i fyra grupper; F–1, 2–3 samt två grupper 4–6. Verksamheten för de äldre eleverna är organiserad i två parallella klasser i varje årskurs. Den undervisande personalen arbetar i fyra arbetslag; förskolan, F–6 samt två lag för årskurserna 7–9.

Skolan har behållit fyra veckors PRAO. Skolan har också ett slags internprao för de äldre eleverna som sköter elevkafeterian och städar i uppehållsrummet.

Björnaskolan är en skola med hälsoprofil, vilket innebär att eleverna får extra tid för motion och hälsa. Dessutom satsar skolan mycket på musik och i elevkafeterian finns ett piano som används flitigt av skolans elever. Matsalen är liten och vid lunchtid är det ofta trångt.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Björnaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Björnaskolan har många engagerade lärare och eleverna är överlag öppna och socialt väl fungerande. Samtidigt råder en brist på struktur i verksamheten som ger upphov till en osäkerhet inom både kunskaps- och värdegrundsområdet.

Skolan arbetar på ett bra sätt bland de yngre eleverna för att göra de nationella målen i kursplaner kända för elever och föräldrar. Det finns lokala bearbetningar av målen, framför allt i engelska, svenska och matematik.

Enligt betygsstatistik för de senaste tre åren når de allra flesta elever vid Björnaskolan målen för utbildningen i årskurs 9. Andelen elever behöriga till gymnasieskolans nationella program visar exempelvis på ett mycket gott resultat. Det finns dock skäl för skolan att på ett mer systematiskt sätt följa upp och analysera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Resultaten från nationella

prov i årskurs 5 visar inte på samma goda resultat. Likaså visar jämförelser mellan resultaten av nationella prov i årskurs 9 och slutbetygen på ett behov av att skolan analyserar resultaten och grunder för bedömningar.

Lärandemiljön för de yngre eleverna är god. Det råder ett gott samarbetsklimat bland elever och personal och lokalerna är trivsamma. För de äldre eleverna är situationen dock en annan, något som måste föranleda ett kraftfullt agerande från skolans sida. Det förekommer oro och kränkningar bland de äldre eleverna och enligt inspektörerna borde skolans vuxna agera på ett tydligare sätt. Lagstiftningen har under senare tid skärpts och innebär ett ännu tydligare ansvar för skolan att åstadkomma en trygg skolmiljö för alla elever.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan bedriver inte ett målinriktat arbete för att motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och läroplanen för det obligatoriska skolväsendet).
- Skolan erbjuder inte eleverna den garanterade undervisningstiden i ett flertal ämnen (bilaga 3 skollagen).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och förordningen om kursplaner i grundskolan).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolans nivågruppering leder till att vissa elever inte kan nå alla betygssteg (läroplan för det obligatoriska skolväsendet och förordning om kursplaner för grundskolan).
- Skolan genomför inte alltid utvecklingssamtal varje termin (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen följer inte kraven i förordningen (förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevers val erbjuds inte (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).
- Elever har anpassad studiegång utan att beslut fattats (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Eleverna har inte möjlighet att välja endast ett av språken engelska eller svenska inom ramen för språkvalet (2 kap. 18 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Elevers inflytande över undervisningen.
- Elevers och föräldrars kännedom om de nationella målen.
- Skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd.
- Säkerställa att undervisningen i svenska/engelska inom språkvalet, till sitt innehåll och inriktning är förenligt med kursplanemålen för aktuellt ämne.
- Skolans uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

- Analysera resultaten på de nationella proven och slutbetygen samt skillnaderna mellan betyg för pojkar respektive flickor.
- Schemaläggningen behöver förbättras och då ta särskild hänsyn till särskolelevers behov av struktur.
- Skolans genomförande av modersmålsundervisning.
- Läromedel, bibliotek och andra hjälpmedel samt datorer som krävs för en tidsenlig utbildning.
- Se över lokalerna så att elevernas undervisning kan ske på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper, utveckling och lärande

Vid inspektionen fick inspektörerna en sammanställning av elevresultat från nationella prov i årskurs 5. Sammanställningen visar att ungefär hälften av eleverna uppnått målen i engelska, svenska och matematik. Det är dock oklart om skolan följer upp i vilken mån eleverna når målen i årskurs 5.

Tabell 1: Betygsresultat Björnaskolan år 2004 – 2006

	Skolan			Kommunen			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Meritvärde	213,8	219,1	207,6	213,8	208,8	202,2	206,9	206,3	206,8
<i>Flickor</i> -	235,2	225,4	214,4	232,1	221,0	217,6	218,1	217,3	218,3
<i>Pojkar</i> -	194,8	212,3	200,8	195,4	196,4	187,9	196,3	195,8	195,7
Andel (i procent) med betyg i minst 16 ämnen	83,7	88,9	82,8	86,0	85,0	82,5	80,8	80,7	81,0
- <i>Flickor</i>	95,7	89,3	84,4	91,3	86,3	85,2	83,7	83,4	83,9
- <i>Pojkar</i>	73,1	88,5	81,3	80,6	83,6	80,0	78,1	78,0	78,3
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	98,0	100	92,2	92,0	91,6	89,8	89,6	89,2	89,6
- <i>Flickor</i>	100	100	87,5	93,9	92,5	91,3	91,1	90,7	90,8
- <i>Pojkar</i>	96,2	100	96,9	90,0	91,0	88,5	88,3	87,9	88,4

Källa: Skolverkets statistik

Tabellen visar att Björnaskolans elever är behöriga till nationellt program i gymnasieskolan i högre utsträckning än genomsnittet för både kommunen och

riket. År 2005 var Björnaskolan den enda skolan i kommunen där alla elever uppnådde behörighet till nationellt program. Ett diagnostiskt prov som genomfördes strax före inspektionen visade dock, enligt skolan, att endast ett fåtal av eleverna i början av årskurs 9 bedömdes ha tillräckliga kunskaper.

Tabell 2: Resultat av nationella prov respektive slutbetyg år 2005

	Skolan 2005	Kommunen 2005	Riket 2005
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Svenska, prov	94	95	95
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Svenska, betyg	100	94,4	93,9
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Matematik, prov	85	87	88
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Matematik, betyg	100	95,0	93,2
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Engelska, prov	96	95	96
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Engelska, betyg	100	97,1	96,1

Källa: Skolverkets statistik

Resultaten på de nationella proven i årskurs 9 ligger generellt lägre än slutbetygen både för pojkar och för flickor år 2005. Detsamma gäller, enligt skolans egna uppgifter, även för 2006. Eftersom de nationella proven ska vara vägledande för betygssättningen och bidra till en likvärdig betygsättning vill inspektörerna betona vikten av att skolan närmare diskuterar grunder för bedömningar. Det kan dock finnas goda skäl för att skillnader finns avseende prov och betyg. I detta sammanhang kan det också framhållas att skolan kontinuerligt följer upp och analyserar elevernas kunskapsutveckling.

Normer och värden

Enligt rektorn är Björnaskolans ledord trygghet, hälsa och lärande. I det skolhus där de yngre eleverna arbetar är ordningen god och det finns ingen förstörelse. Eleverna är vänliga mot varandra och mot vuxna. Skolan har ett system med pensionärer som är ute med eleverna under rasterna. De finns även med i verksamheten under förmiddagarna.

Ordningsregler finns utarbetade och gäller för hela skolan. I intervjuer framförs dock synpunkter på att arbetsron är bristande framför allt för elever i de högre årskurserna. Här förekommer skadegörelse, otillåten frånvaro och sena ankomster. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste arbeta med att förbättra lärandemiljön för de äldre eleverna.

Kränkningar är vanligt förekommande. Inspektionen visar att det finns några elever som utsätter andra för hot och utpressning. Under förra året gjorde rektorn ett par polisanmälningar med anledning av slagsmål. Vid inspektionen framkommer också skilda uppfattningar om hur skolan agerar när incidenter

inträffar. Även om det finns kännedom om vilka som hotar och förstör, framkommer i intervjuer att vissa vuxna inte reagerar och agerar tillräckligt kraftfullt.

Skolan har ett antimobbningsteam. Inspektörerna har inte tagit del av resultat från någon undersökning som beskriver hur eleverna upplever sin skolsituation. Efter inspektionen meddelar rektorn att en enkät genomförts som ett led i arbetet med att förbättra arbetsmiljön. Inspektörerna bedömer att skolan måste intensifiera sitt arbete med normer och värden samt fortsätta att systematiskt arbeta för att förbättra elevernas lärandemiljö.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Vid inspektionstillfället saknar Björnaskolan en likabehandlingsplan, men arbete pågår med att ta fram en sådan. Skolverket vill i det sammanhanget påminna om att den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Björnaskolan erbjuder en bra arbetsmiljö för de yngre eleverna. Lokalerna är ljusa och vackra. Skolbarnsomsorgen är integrerad i lokaler som används av elever och personal under hela dagen. Eleverna berättar att det finns många ställen där de kan sitta och läsa. Skolgården lockar till många aktiviteter. Skolan samverkar också med en grupp pensionärer som fungerar som rastvärdar.

Kontrasten till de äldre elevernas arbetsmiljö är stor. Det stora skolhuset som rymmer årskurserna 7–9 har ämnesrum. Både personal och elever påpekar bristen på gruppum. Vid inspektionen framkommer önskemål om hemklassrum för de äldre eleverna. Alla intervjuade är överens om att gymnastiksalen är i behov av en genomgående upprustning. Efter aktioner från en arbetsgrupp av

föräldrar har lokalerna i källarplanet, idrottshusets omklädningsrum, skolgården och det läckande taket renoverats.

Det finns ingen övergripande organisering av schemaläggningen, utan schemat läggs av de undervisande lärarna. De äldre elevernas schema har dålig struktur med bland annat långa dagar och många håltimmar för eleverna. Detta blir särskilt kännbart när alla klasser har elever som åker skolskjuts. Även den grupp med elever som läser enligt särskolans läroplan har ett komplicerat schema.

De yngre eleverna har klassråd och de äldre har mentorsråd. I intervjuer framkommer att elevernas träning i att ha inflytande och ta ansvar är beroende av vilken lärare de har. För eleverna i årskurs 7–9 finns ett elevråd. Rektorn är alltid med på rådets möten. Vid inspektionen hade elevrådet beslutat att genomföra en temadag "Operation Syskonskola" till förmån för en skola i Zimbabwe. Elevrådets möten bestäms av rektorn som både deltar och kallar. Vid inspektionen har ingen elevrådsutbildning genomförts. Elevskyddsombudet har dock fått utbildning. Föräldrar inbjuds att tillsammans med lärarna lyssna på en pedagogisk föreläsning per termin.

Vid skolan har ett arbete med att ta fram nya ordningsregler startat. I det sammanhanget vill Skolverket uppmärksamma skolan på de förändringar som från den 1 juli 2006 införts i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs.

Skolverket vill uppmärksamma Björnaskolan på att det från och med den 1 juli 2006 införts förändringar i grundskoleförordningen när det gäller frånvarorapportering. Rektorn har numera ett skärpt ansvar för att en kontakt upprättas mellan skola och vårdnadshavare, om eleven utan giltigt skäl uteblir från skolarbetet. Informationsskyldigheten i de obligatoriska skolformerna skall avse frånvaro som inte är av obetydlig omfattning och informationen skall avse frånvarons omfattning, inte dess orsaker. Det är också viktigt att det finns kontinuerliga och täta kontakter mellan skola och hem om en elevs skolsituation. Bestämmelsen innebär inte någon inskränkning av vad som i övrigt gäller om samarbete mellan skolan och hemmet.

Pedagogisk verksamhet

Det råder en god stämning bland personalen och rektorn uppger att lärarna är angelägna om att eleverna skall få bästa möjliga utveckling. Skolan har ett mentorssystem med mentorsgrupper som består av elever från årskurserna 7, 8 och 9. Detta system både beröms och kritiseras. En fördel är att nya elever snabbt lär känna äldre elever. Problem som nämns är att frågor på föräldramöten är olika beroende på vilken årskurs eleverna går i. Eleverna påpekade att den ojämna arbetsbelastningen beror på att ingen lärare har en helhetsbild av klassens situation. Den mentorstid som finns på schemat används huvudsakligen till läxläsning.

Undervisningen för de äldre eleverna sker ofta i temaform. Inspektörerna vill påpeka att elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen är viktig även i temaarbeten. De kan då lättare se samband och förstå de undervisningsmål som de skall uppnå.

Musikundervisningen i skolan integrerar de uppgifter som kommunala musikskolan hade tidigare. Att undervisningen gett resultat både hörs och bekräftas av eleverna.

Björnaskolan har sedan länge tillämpat nivågruppering i engelska, matematik och svenska. Grupperna undervisas i skilda klassrum och har var sin lärare. Det råder olika uppfattningar om placeringen i bas-, eller bas-basgrupp är ett erbjudande eller om eleverna ”måste byta grupp för att få godkänt i ämnet”. Nivågruppering som indelningsmodell är ifrågasatt och ytterst tveksamt i förhållande till författningarna. I basgrupperna kan eleverna endast erhålla betyget godkänd.

När elever av lärarna får rådet att byta till basgrupp, eller bas-bas-grupp görs ingen utredning och inga åtgärdsprogram utarbetas. Föräldrarna kontaktas i allmänhet. Inspektörerna har inte tagit del av några beslut om placering i särskild undervisningsgrupp.

Den är lokalmässigt placerad utanför huvudbyggnaden, vilket kan sägas markant utmärka de elever som deltar i den gruppen.

För ett flertal elever har justeringar gjorts i timplanen utan att formella beslut tagits om anpassad studiegång. Inspektörerna bedömer att skolan måste ta författningenliga beslut gällande elever med anpassad studiegång och i särskild undervisningsgrupp.

Björnaskolan har en liten grupp elever som läser enligt särskolans läroplan. Enligt uppgifter från rektorn har de funnit sig väl tillrätta på skolan. Deras schema är dock inte anpassat efter deras behov av struktur. Exempelvis varierar tiderna för raster och luncher från dag till dag.

Det finns ett elevhälsoteam, som består av kurator, skolpsykolog, skolsköterska samt en specialpedagog. Teamet arbetar även på de andra skolorna inom skolområdet. Björnaskolan har resurs för ytterligare en specialpedagog, en resurs som har fördelats på ett antal lärare utan specialpedagogisk kompetens.

Den specialpedagog som arbetar på Björnaskolan följer 423 grundskoleelever vid tre olika skolor samt även barnen i förskolan. Därför fokuseras hennes arbete på rådgivning till personalen. Hon har möjlighet att följa de äldre elever, som har sedan tidigare kända behov av särskilt stöd.

Vid inspektionen framfördes åsikter om att de yngre eleverna i vardagsarbetet inte får det stöd de skulle behöva. Lärarna undervisar eleverna i mindre grupper i samband med de nationella proven. De flesta av de äldre eleverna får endast stöd genom nivågrupperingarna. Undantaget är de elever som kommer från andra skolor som specialpedagogen följer. Det finns elever som går i ”bas-bas-grupp” men som inte har åtgärdsprogram. Grupperna är i realiteten fasta då elever inte kan lämna bas-basgruppen för att börja i fortsättningsgruppen. Undervisningen i bas-basgruppen kan endast ge godkänt betyg.

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i grundskoleförordningen avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation.

Utvärdering av lärandet samt bedömning och betygssättning

Vid Björnaskolan finns formulerade mål för förskoleklassen. Lärarna i de tidigare åren har påbörjat ett arbete att göra lokala mål i engelska, matematik och svenska kända för eleverna. De äldre elevernas kännedom om målen för utbildning och undervisning är beroende av vilken lärare de har. Lokala mål finns presenterade endast för idrott och hälsa, men det är tveksamt om dessa mål kan sägas harmoniera med de nationella målen.

Uppföljning av elevernas resultat sker genom att rektorn går igenom elevernas resultat. Dessutom skrivs omdömen för de äldre eleverna i alla ämnen. Dessa omdömen har lite eller ingen koppling till de nationella målen. Det sker ingen kontinuerlig uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i de tidigare åren. Enligt rektorn följs utvecklingen genom utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna, IUP, samt i samband med kartläggning av och åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Inspektionen visar att alla eleverna inte har individuella utvecklingsplaner. Åsikterna om utvecklingssamtalen varierar och inspektionen visar att samtal inte hålls varje termin för alla årskurser.

En mall för den individuella utvecklingsplanen är framtagen och den skall användas under det pågående läsåret, men inspektörerna konstaterar att skolan ännu inte har hittat fungerande former. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Vid både utvecklingssamtal och formulerande av individuell utvecklingsplan är det av vikt att föräldrarna och eleverna, i relation till deras ålder, har god kännedom om både de nationella målen i läroplaner och kursplaner samt de lokala målen. Annars begränsas deras möjligheter att delta i arbetet som jämbördiga parter.

Under de senaste åren har betygen i engelska, matematik och svenska varit högre än resultaten på nationella proven, både för pojkar och flickor. Det sker inga jämförande samtal med andra skolor för att öka likvärdigheten i bedömningar och betygssättningar.

Förbättringsarbete och kvalitetsredovisning

På Björnaskolan sker utvecklingsarbete som följer en arbetsgång som kommunen har i samarbete med Karlstad universitet i problembaserad skolutveckling (PBS). Denna modell har antagits av barn- och utbildningsnämnden för allt kvalitetsarbete och även för kvalitetsredovisningarna. Huvudtanken är att skolan skall utgå från de vardagsproblem, som den pedagogiska personalen i de olika arbetslagen upplever. Inspektörerna kan konstatera att det är oklart för personalen om hur skolutvecklingsarbetet skall genomföras.

Kvalitetsredovisningen för läsåret 2004/05 är skriven för hela rektorsområdet. Elevresultat från Björnaskolan redovisas ej men däremot skolläringens analys av det gångna läsåret. Inspektörerna har efter inspektionen tagit del av kvalitetsredovisningen för läsåret 2005/06.

En skolas kvalitetsredovisning skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan ämnar vidta för ökad måluppfyllelse. Skolans kvalitetsredovisning svarar, enligt inspektörerna, inte mot de krav som ställs i förordningen.

Skolans styrning och ledning

Inom skolområdet finns en områdeschef som leder och samordnar verksamheten inom hela skolområdet. Skolområdeschefen är även chef för elevhälsoteamet inom skolområdet. Alla rektorer inom området träffar sin chef regelbundet. Områdeschefen arbetar på Björnaskolan varannan vecka. Björnaskolans rektor är nytillträdd och har tidigare varit både biträdande rektor och lärare på skolan. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med den dagliga verksamheten på skolan.

Varje arbetslag har en pedagogisk samordnare, som tillsammans med rektorn bildar skolans ledningsgrupp. Syftet med gruppen är att utarbeta strategier och underlag för arbetslagens utvecklingsarbete. Det administrativa stödet för rektor begränsas till en assistent som arbetar 75 procent för hela skolområdet.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Björnaskolan har ett fåtal elever med annat modersmål än svenska. Modersmålsundervisning erbjuds dessa elever, dock är det oklart om det genomförs i tillräcklig omfattning. Inspektörerna vill därför betona vikten av att alla elever som har rätt till det erbjuds sådan undervisning.

Undervisningen i hem- och konsumentkunskap, musik, bild och teknik är organiserad i perioder. Periodläsningsschemat ger inte alla elever den undervisningstid de har rätt till i de ingående ämnena, vilket inspektörerna bedömer vara en brist. Om en lärare är frånvarande skall de övriga sköta undervisningen den första dagen. Detta fungerar inte och blir särskilt kännbart för ämnen som periodläses, till exempel musik. En annan brist som måste åtgärdas är att skolan genomför hem- och konsumentkunskap först i årskurs 6, vilket innebär att eleverna inte ges förutsättningar att nå de nationella målen i ämnet för årskurs 5.

Elevers val finns på schemat från årskurs 3 samt i timplanen från och med årskurs 1. Björnaskolans timplan erbjuder en utökning av tid bland annat för ämnena svenska, engelska, matematik, men den ger inte eleverna den garanterade undervisningstiden de har rätt till i ett flertal ämnen, bland annat natur- och samhällsorienterande ämnen samt språkval. De yngre eleverna anses ha elevers val om de får välja aktiviteter. De äldre eleverna har bland annat jägarexamen, simträning, kalligrafi, tjejsnack och läxvrå under den tiden. De äldre eleverna blir hänvisade till läxvrån under elevers val, om de av någon anledning har gått miste om lektionstid eller misslyckats på prov. Inspektörerna finner att elevers val inte genomförs i enlighet med författningarna, som säger att elevers val skall innebära en breddning eller fördjupning av något skolämne.

Skolan erbjuder franska, tyska och spanska som språkval. Därutöver erbjuds en blandning av svenska och engelska, vilket enligt inspektörerna mer har karaktären av arbetspass och stödverksamhet än språkval. Skolan bör således säkerställa att undervisningen till sitt innehåll och inriktning är förenligt med kursplanemålen för aktuellt ämne. Inspektörerna vill dessutom uppmärksamma skolan på att eleverna har rätt till stöd inom ordinarie undervisning i svenska och engelska.

Personal

Björnaskolan har år 2005 en lärartäthet som ligger i nivå med kommunens. Många av lärarna vid skolan är unga och de senaste åren har skolan haft en stor omsättning på lärare, främst bland de äldre eleverna.

Alla lärare har lärarutbildning, men det förekommer att lärare undervisar i ämnen eller skolformer som de inte har utbildning för. Lärare som undervisar elever mottagna i särskola har inte alltid utbildning för skolformen, men får dock handledning från rektorsområdenas gemensamma specialpedagogteam.

Skolan har förutom den kompetensutveckling som kommunen och skolan erbjudit även kunnat erbjuda kompetensutveckling i samband med ett EU-projekt. Ett par av skolans lärare genomgår längre kompetensutvecklingar i bedömning och betyg samt i matematik. Flera av skolans lärare går eller har genomgått en tvåårig lokal kompetensutveckling, Våga vara musikalisk.

Läromedel, pedagogisk materiel och utrustning

Tillgången till läromedel är relativt bra för de yngre men är i vissa fall bristfällig för de äldre eleverna. Örnköldsviks kommun har en bibliotekscentral, Boklådadan, som finns i Själevad. Därifrån rekvirerar lärarna material inför olika arbetsområden. Vid inspektionen framkommer att systemet inte fungerar fullt ut. Skolans utrustning, till exempel för laborationer bör ses över. Skolan saknar läromedel och material anpassade för särskolans elever.

Kommunbiblioteksfilialen ligger på gångavstånd från skolan används av de yngre eleverna. Lokalerna där är utdömda varför kommunen, enligt uppgift, planerar att flytta biblioteket till någon av skolans lokaler.

De intervjuade påpekar att skolbyggnaden för de äldre eleverna är trång och saknar grupprum. Gymnastiksalen är gammal och sliten, men omklädningsrummen är nyrenoverade.

De äldre eleverna har tillgång till datorer i en datasal. Enligt uppgift är datorerna i behov av underhåll.

Datum	Ort
2007-01-31	Umeå

Britta Olsson

Britta Wingård